

2003-05-20

Till Regeringen
Statsrådet och chefen för Finansdepartementet Bosse Ringholm
Statsrådet Lars-Erik Lövdén

Skrivelse angående Stockholms läns landstings möjligheter att efterleva gällande lagstiftning om budgetbalans

Stockholms läns landstings fullmäktige har beslutat att en framställan skall riktas till regeringen angående landstingets möjligheter att efterleva kommunallagens krav om budgetbalans (KL 8 kap 4 §).

Med budget i balans avses att budget skall upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Om ett landsting visar ett underskott för räkenskapsåret skall det redovisade egna kapitalet i balansräkningen återställas senast under det andra året efter det år då underskottet uppkom. Fullmäktige kan besluta om att sådan reglering ej ska göras. Detta förutsätter att synnerliga skäl kan åberopas och att beslutade åtgärder är förenliga med god ekonomisk hushållning.

Det faktum att det lagstadgade balanskravet under flera år inte efterlevts av Stockholms läns landstings tidigare politiska majoritet försätter i praktiken den nya majoriteten i en omöjlig situation genom de negativa årsresultaten för åren 1999-2002. Under den senaste fyraårsperioden uppgick landstingskoncernens totala underskott till ca 9,5 miljarder kronor. Resultatet år 2002 blev ett underskott på 4 076 mkr. Som en följd av de senaste årens underskott har egna kapitalet minskat från 10 miljarder 1998 till 1,5 miljard 2002. (Bilaga)

Enligt balanskravet skall de ackumulerade underskott som genererats under perioden 2000-2002 balanseras i budgeten för 2004. Totalt uppgår dessa underskott till -8 654 mkr.

	2002	2001	2000
Årets resultat enligt resultaträkningen	-4 076	-2 219	-1 700
Avgår: samtliga realisationsvinster	-374	-505	-699
Förändring av eget kapital	-74	23	970
Justerat resultat	-4 524	-2 701	-1 429
Ackumulerat underskott att täcka	-8 654	-4 130	-1 429

På grund av det sätt på vilket majoriteten i landstingsstyrelsen åren 1999-2002 hanterat den ekonomiska förvaltningen av landstinget, skulle ett efterlevande i nuläget av kommunallagens krav om balans medföra ytterst dramatiska konsekvenser.

För att återställa det uppkomna underskott för perioden 2000-2002 skulle det i 2004 års budget fordras en skattehöjning på cirka 2,50 skattekronor, gällande under ett år. Motsvarande kostnadsreduktion skulle kunna uppnås genom att närmare 20 000 av de landstingsanställda friställdes. Detta motsvarar 50% av totala arbetsstyrkan räknat i antalet årsarbetare. Omfattningen av 8,6 miljarder kronor kan även åskådliggöras med att detta motsvarar landstingets driftskostnader för Karolinska Sjukhuset, Södersjukhuset och Danderyds Sjukhus tillsammans.

Utöver ovan angivna underskott tillkommer behovet att nedbringa de löpande underskotten för verksamheten för innevarande och kommande år. I de av landstingsstyrelsen givna budgetdirektiven för år 2004, har identifierade och kvantifierade kostnadsreduktioner och produktivetsförbättringar på 1 233 mkr inarbetats. Trots dessa planerade besparingsåtgärder och den vidtagna skattehöjningen på 1,30 kronor, indikeras ett negativt resultat på cirka -1,7 miljarder för år 2003 och -2,6 miljarder för år 2004. För att medelst skattehöjning täcka underskottet för år 2004 fordras ytterligare en skattehöjning med cirka 80 öre som inte kan återställas under överskådlig tid, snarare årligen ökas.

Ett par uppmärksammade domar i förvaltningsdomstolar, som upphävt kommunala beslut om underbalanserad budget som olagliga, har aktualiserat frågan om räckvidden av rättsmedlet laglighetsprövning enligt kommunallagen. Eftersom budgeten utgör ett av de viktigaste styrinstrumenten skulle i princip ingen verksamhet kunna bedrivas om budgetbeslut upphävs. Dessutom är många beslut kopplade till den upphävda budgeten, som skattesatsen, upplåningsbeslut samt taxor och avgifter m.m. Även om effektivare åtgärder och styrmedel behövs för att upprätthålla budgetdisciplinen i kommuner och landsting, så kan övervägas om laglighetsprövning enligt kommunallagen alls är ett lämpligt medel för att åstadkomma detta.

I Ekonomiförvaltningsutredningens betänkande (SOU 2001:76) *God ekonomisk hushållning* föreslås en ändring av balanskravet till att omfatta en mandatperiod. Dessutom föreslås införandet av en möjlighet till laglighetsprövning av dels beslut om synnerliga skäl för att underbalansera den fyraåriga planen som sammanfaller med mandatperioden (den fasta planen), dels beslut om synnerliga skäl för att inte reglera ett negativt resultat som kvarstår efter fyraårperioden.

Stockholms läns landsting finner det angeläget att understryka behovet av att regeringens beredning av utredningens förslag noga beaktar vikten av att det klart anges vilka situationer som kan åberopas såsom synnerliga skäl. Detta förutsatt att regeringen alls finner laglighetsprövning lämplig även i fortsättningen.

Med anledning av det ekonomiska läge Stockholms läns landsting befinner sig i hemställer landstinget att regeringen överväger förslag om förändringar i gällande lagstiftning som beaktar de ytterst dramatiska konsekvenser som riskerar bli följden för Stockholms läns landsting med nuvarande lagstiftning.

Ingela Nylund Watz
Landstingsstyrelsens ordförande

Bilaga

Resultatutveckling och utveckling av eget kapital i Stockholms läns länsting 1998-2005.

